

QP CODE : 23633

(3 Hours)

Marks : 100

NB : (1) **All** questions are **compulsory**.(2) **All** questions carry **equal** marks.

1. Attempt **any two** of the following:
 - A. Describe the importance of archaeological sources for the study of Ancient Indian history.
 - B. Discuss the Buddhist and Jain literature as an important source of Ancient Indian history.
 - C. Explain the various accounts of foreign travellers as a source of Ancient Indian history.
2. Attempt **any two** of the following:
 - A. Describe the life of Harappan people with reference to dress, ornaments and food habits.
 - B. Explain the religious life of the Harappans as depicted in the seals.
 - C. Write a detailed note on Great Bath of Mohenjodaro and the Dockyard of Lothal
3. Attempt **any two** of the following:
 - A. Trace the evolution of janapadas in the early Vedic period.
 - B. Give an account of various occupations and industries of the Aryans
 - C. Describe the religious beliefs and practices during the Vedic Age.
4. Attempt **any two** of the following:
 - A. Explain the nature and functioning of monarchies and republics.
 - B. Examine the factors that led to the emergence of Jainism and Buddhism.
 - C. State the causes and effects of the Battle of Jhelum
5. Write short notes on **any two** of the following:
 - a) Dramas and poetry as source of History
 - b) Town planning of Indus valley civilization
 - c) Position of Vedic women
 - d) Persian invasion of India

(३ तास)

गुण : १००

(मराठी रुपांतर)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी पुरातत्वीय साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
(ब) प्राचीन भारताच्या इतिहासाचे महत्वाचे साधन म्हणून बौद्ध व जैन वाङ्मयाची चर्चा करा.
(क) प्राचीन भारताच्या इतिहासाचे साधन म्हणून परकीय प्रवाशांची प्रवासवर्णने स्पष्ट करा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) हडप्पाकालीन लोकांचे जीवन हे पोषाख, अलंकार आणि आहार या मुद्द्यांच्या आधारे वर्णन करा.
(ब) हडप्पाकालीन धार्मिक जीवन तेथील मुद्रांच्या आधारे स्पष्ट करा.
(क) मोहंजोदारो येथील महास्नानगृह आणि लोथल येथील गोदी यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) वैदिक काळातील जनपदाच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.
(ब) आर्यांच्या विविध व्यवसायांचे व उद्योगधंद्यांचे विवेचन करा.
(क) वैदिक काळातील धार्मिक श्रद्धा व चालीरितींचे वर्णन करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) गणराज्ये व राजेशाही यांचे स्वरूप व कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
(ब) जैन धर्म व बौद्ध धर्माच्या उदयास कारणीभूत झालेल्या घटकांचे परिक्षण करा.
(क) झेलमच्या युद्धाची कारणे व परिणाम लिहा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- (अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाची साधने-नाटके आणि काव्ये
(ब) सिंधू संस्कृतीतील नगररचना
(क) वैदिक काळातील स्त्रियांची स्थिती
(ड) भारतावरील पर्शियन आक्रमण